

Ordfører Mona Murud
Ordfører Linda Døsen
Ordfører Kristin Langtjernet
Ordfører Merete Myhre Moen
Ordfører Bjørnar T. Jordet
Fylkespolitiker Kjersti Bjørnstad, Innlandet FK
Seksjonsleder Trond Carlson, Innlandet FK
Rådgivere Bjarne H. Christiansen/Anne Marie Sveipe, Innlandet FK
Leder i Ungdomsrådet for Fjellregionen, Ole Einar Dalen
Leder i Kommunedirektørforum i Fjellregionen, Anne Lise Trøen

Dato: 24.02.2021

Arkiv: B-2021

Jrn.: 10206

Innkalling til AU-møte onsdag 03. mars 2021

Det innkalles med dette til møte i arbeidsutvalget i Regionrådet for Fjellregionen

onsdag 03. mars 2021 kl. 11.00 – 15.00 på Kompetansesenteret Aumliveien, Tynset.

Det vil bli servert lunsj ca kl 12.00.

Eventuelle forfall meldes til regionrådgiver på mail rune.jorgensen@innlandetfylke.no eller telefon 95 11 05 77.

Med vennlig hilsen

Runa Finborud
regionrådsleder

Rune Jørgensen
regionrådgiver

SAKSLISTE AU-MØTE 03.03.2021

Dato: onsdag 03. februar 2021

Tid: kl. 11.00- 15.00

Sted: Kompetansesenteret Aumliveien, Tynset

Sak 15/2021: Godkjenning av innkalling og saksliste

Sak 16/2021: Godkjenning av protokollen fra møte 03. februar 2021

Sak 17/2021: Innspill til regjeringens arbeid med strategi for næringsutvikling i fjell og innlandet (behandlet per e-post)

Sak 18/2021: Handlingsplan for Regionrådet for Fjellregionen 2021-22

Sak 19/2021: Initiativ for kulturminne-satsing - orientering

Sak 20/2021: NOU 2020:12 Det handler om Norge – høringsuttalelse

Sak 21/2021: Kollektivtilbudet på tvers i Innlandet fylkeskommune

Sak 22/2021: Videreutvikling av Sykehuset Innlandet HF - høringsuttalelse

Sak 23/2021: Orienteringer

Sak 24/2021: Eventuelt

Vedlegg: Forslag til protokoll fra AU-møte 03.februar 2021
Utkast til Handlingsplan 2021-2022
Notat til formannskapene om handlingsplan

SAKSUTREDNING AU-MØTE 03.03. 2021

Sak 15/2021: Godkjenning av innkalling og saksliste

Saksbehandler: Rune Jørgensen

Saksdokumentene er lagt ut på vanlig måte på nettsiden [www.fjellregionen](http://www.fjellregionen.no) og melding ble sendt på mail til arbeidsutvalgets medlemmer og andre.

Forslag til vedtak:

Innkalling og saksliste godkjennes.

SAKSUTREDNING AU-MØTE 03.03. 2021

Sak 16/2021: Godkjenning av protokollen fra møte 03. februar 2021

Saksbehandler: Rune Jørgensen

Utkast til protokoll etter møtet 03. februar 2021 ble som vanlig sendt ut til deltakerne for tilbakemeldinger. Det kom ingen forslag til endringer, og det er derfor ikke gjort endringer i det vedlagte forslaget.

Forslag til vedtak:

Protokollen fra AU-møte 03. februar 2021 godkjennes.

SAKSUTREDNING AU-MØTE 03.03. 2021

Sak 17/2021: Innspill til regjeringens arbeid med strategi for næringsutvikling i fjell og innlandet (behandlet per e-post)

Saksbehandler: Rune Jørgensen

Regjeringen har startet arbeid med flere nye grep i distriktspolitikken, og vil blant annet legge fram en strategi for næringsutvikling i fjell og innlandet. Det er invitert til innspill til dette arbeidet innen 1. mars.

I regjeringens presentasjon heter det:

«Strategien skal vise vei for næringsutvikling i disse områdene, og løfte frem viktige satsninger. Strategiene skal svare på hvordan man kan ta mulighetene og ressursene i disse områdene i bruk på en bærekraftig måte, og samtidig bidra til at Norge lykkes med å utnytte våre naturgitte forutsetninger i den pågående grønne omstillingen. Dette er den ene halvdel av fellessatsingen på distriktsnæringslivet gjennom strategiene for kyst og fjell/innland.»

Regjeringen mener at dette i hovedsak skal skje gjennom fire satsingsområder, som det her gis innspill til sammen med andre vurderinger.

Rammebetingelsene

Regionrådgiver har forståelse for at regjeringen ønsker å konsentrere seg om noen satsingsområder, men vil understreke at det er nødvendig med mange virkemidler og at det er variasjon i behovene og mulighetene i de ulike distriktene også i fjellområdene. Både distriktsnæringsutvalget og demogrutvalget har levert viktige innspill, og det vil om kort tid også komme fra ungdomspanelet.

Kommunene må ha økonomi til å yte gode og likeverdige tjenester nær folk. Det er urovekkende å se meldinger om kutt i tjenester både for små, mellomstore og store kommuner, blant annet for å innfri krav fra sentrale myndigheter på flere områder. Det samme gjelder for fylkeskommunene, som blant annet sliter med å opprettholde tilbud ved de videregående skolene i distriktene som sikrer at ungdommen får mulighet til å utdanne seg til de oppgaver næringslivet og det offentlige har behov for i årene som kommer, vedlikeholde og bygge ut fylkesveiene og et kollektivtilbud som mange steder er bortimot fraværende. Levende lokalsamfunn med velfungerende kommuner er en forutsetning for å utvikle gode destinasjoner og annen næringsutvikling.

Fjellområdene er store og med rike naturressurser, som er viktige både for lokalsamfunnene, det norske storsamfunnet og globalt. Storsamfunnet må i større grad akseptere dette, og forholde seg til blant annet de spesielle vilkårene for den viktige matproduksjonen og beredskapen disse samfunnene utfører for oss alle.

En mer offensiv distriktspolitikk kan iverksettes gjennom flere av de satstingsområdene som er valgt ut av regjeringen, som også sier at digitalisering vil være et gjennomgående tema og at samarbeid mellom offentlige aktører skal vektlegges.

De fire områdene er:

- Verdiskaping som kommer lokalsamfunn til gode
- Kunnskap og kompetanse for økt verdiskaping
- Bærekraftig arealforvaltning – økt medvirkning, legitimitet og kapasitetsbygging
- Infrastruktur som en sentral forutsetning for næringsutvikling

I det påfølgende gis det i hovedsak stikkordsmessige innspill til regjeringens arbeid, som gjerne kan utdypes om dette er ønskelig. Det vil være hensiktsmessig med god dialog med Fjellnettverket i det videre arbeidet med strategiene.

Verdiskaping som kommer lokalsamfunn til gode

- Fjellandbruket med grovforbasert produksjon er en bærebjelke for verdiskapningen i vår region og i mange andre områder. Dette må kunne utvikles som en del av det grønne skiftet, med økt utnyttelse av utmarksbeite og gjennom FOU -aktiviteter utvikle nye og bedre produkter og produksjonsmetoder. Dette gir grunnlag for økt produksjon og matsikkerhet.
- Det må iverksettes tiltak, blant annet i form av investeringsstøtte og/eller annen form for risikokapital, for å stimulere til økt videreføring lokalt.
- Offentlige institusjoner må stimuleres til å benytte mat produsert lokalt.
- Offentlige og private virksomheter må stimuleres til å benytte mer tre i nye bygg og ved rehabilitering, og dermed til å skape flere lokale arbeidsplasser framfor å frakte tømmeret over lengre avstander.
- Intensivordninger bør vurderes for å stimulere til større industrietableringer basert på naturressursene i fjellområdene.
- Reiselivsbedriftene er i stor grad små og uten mulighet til omfattende markedsføring, og fellestiltak sammen med mat- og andre opplevelsesbedrifter må støttes. Det må være et mål at flere områder kan utvikle helårsdestinasjoner og at virkemidler tilpasses lokale forhold for å gjøre dette mulig.
- Ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift må fortsette. Det bør vurderes om den kan utvides, slik at enkelte områder i fjellområdene får lavere eller null arbeidsgiveravgift på samme måte som i Troms og Finnmark. Dette vil være et treffsikkert virkemiddel for næringslivet.

- Det bør med inspirasjon fra havbruksfondet og skattesystemet for kraftkommuner vurderes flere virkemidler for at en større del av verdiskapningen fra naturen, som lokalsamfunnene bidrar med til storsamfunnet, skal bli igjen i distriktene.
- Inntektsfordelingen bør endres i tråd med måten nordmenn bor og bruker fritiden sin på, slik at økonomien til distriktskommuner med mange fritidsinnbyggere og stor gjennomgangstrafikk og beredskapsansvar styrkes.
- Distriktsnæringslivet, særlig innen jord- og skogbruk, må ikke blir påført en uforholdsmessig stor andel av byrdene som følger kostbare utslippskutt, og flere stimulerings tiltak for grønn omstilling bør innføres.

Kunnskap og kompetanse for økt verdiskaping

- Entreprenørskapsarbeidet i skolene må styrkes gjennom Ungt Entreprenørskap, som bør gis rammebetingelser som sikrer tilstedeværelse i distriktene.
- Fylkeskommunene må gis økonomisk handlingsrom som gjør det mulig å opprettholde viktige tilbud ved de videregående skolene for distriktene til tross for få søkere.
- Det bør umiddelbart etableres en ordning som sikrer driften av lokale studiesteder som Tynset Studie- og høyskolesenter, som er viktige for å gi desentraliserte og fleksible tilbud tilpasset de lokale behovene.
- Det bør iverksettes tiltak som sørger for at både statlig og fylkeskommunal virksomhet bevares og flyttes ut/etableres i distriktene i sentraliseringsklassene 5 og 6. Koronatiden og bruken av «nye» tekniske hjelpemidler har dokumentert mulighetene for dette og det reduserte behovet for faste arbeidssteder samlet på få steder. Distriktsnæringsutvalget har pekt på en rekke områder der dette kan gjennomføres om det er politisk vilje. Både statlige og fylkeskommunale virksomheter knyttet til enkelt næringer kan med fordel lokaliseres til steder der disse næringene er godt representert. Flere offentlige arbeidsplasser i distriktene vil styrke det private næringslivet gjennom økt aktivitet på mange områder, og et verdiskapningsprogram for arbeidsplasser med høy kompetanse kan være et godt virkemiddel.
- Innovasjon Norge må desentraliseres og inngå i det lokale næringsapparatet i distriktene.
- De regionale utviklingsmidlene bør økes etter mange år med kutt. Forsøk med overføring av deler av ansvaret for bruken av midlene til kommuner/interkommunalt samarbeid kan med fordel gjøres i Innlandet.

Bærekraftig arealforvaltning – økt medvirkning, legitimitet og kapasitetsbygging

- Kommunene må få større myndighet over bruken av sine egne arealer og forvaltningen basert på lokal kunnskap.
- Plan- og dialogkapasiteten for kommuner som forvalter fjellområdene må styrkes (henger sammen med vurdering av inntektssystemet)

Infrastruktur som en sentral forutsetning for næringsutvikling

- Staten må ta ansvar for at bredbånds- og fiberløsninger, som også omfatter mobiltelefoni, bygges ut over hele landet i områder der det ikke er kommersielt lønnsomt.
- Sentrale myndigheter må også ta grep som sikrer et bedre ladenettverk for elektrisk transport i distriktene.

- Midler til vei- og jernbaneutbygginger i distriktene må økes, og det bør vurderes om staten skal ta ansvar for flere fylkesveier som er viktige beredskaps- og avlastingsveier for riksveier som RV3.
- Det er interessant å merke seg at utvalgets forslag om førerkort til 16-åring ikke støttes av Ungdomsrådet for Fjellregionen og andre ungdommer, som mener at det i stedet bør satses på ordninger som «Hent meg» og «Trygt hjem» i områder hvor kollektivtilbudet er dårlig.
- Med en erkjennelse av at bilen er det viktige framkomstmiddelet i mange distrikter, bør det vurderes skatteordninger eller andre tiltak som hensyntar dette for innbyggerne i disse distriktene.

Forslag til vedtak:

Arbeidsutvalget i Regionrådet for Fjellregionen mener at det er behov for en bred politikk for å styrke næringsutviklingen i fjell og innlandet.

-Kommunene må ha økonomi til å yte gode og likeverdige tjenester nær folk.

- Fjellområdene er store og med rike naturressurser, som er viktige både for lokalsamfunnene, det norske storsamfunnet og globalt. Storsamfunnet må i større grad akseptere dette, og forholde seg til blant annet de spesielle vilkårene for den viktige matproduksjonen og beredskapen disse samfunnene utfører for oss alle.

- Et bredt sett med virkemidlene må tilpasses lokale behov og muligheter til å utnytte naturressurser som utmarksbeite, vannkraft og naturopplevelser.

- Det bør umiddelbart etableres en ordning som sikrer driften av lokale studiesteder som Tynset Studie- og høyskolesenter, som er viktige for å gi desentraliserte og fleksible tilbud tilpasset de lokale behovene.

- Staten må ta ansvar for at bredbånds- og fiberløsninger, som også omfatter mobiltelefoni, bygges ut over hele landet i områder der det ikke er kommersielt lønnsomt.

- Det bør iverksettes tiltak som sørger for at både statlig og fylkeskommunal virksomhet bevares og flyttes ut/etableres i distriktene i sentraliseringsklassene 5 og 6.

Det vises for øvrig til innspillene i saksutredningen.

SAKSUTREDNING AU-MØTE 03.03. 2021

Sak 18/2021: Handlingsplan for Regionrådet for Fjellregionen 2021-22

Saksbehandler: Rune Jørgensen

Denne saken er behandlet i arbeidsutvalget flere ganger, og i protokollen fra møtet 6. januar heter det: «Regionrådsleder Runa Finborud innledet til drøftingen, og skisserte følgende plan:

- Notat om utfordringer til formannskapene med utgangspunkt i Strategisk plan for Regionrådet for Fjellregionen for drøfting og tilbakemeldinger i januar etter gjennomgang i dagens møte. Notatet skal utfordre til diskusjon om delmål, tiltak og ansvar for gjennomføring.
- Utkast til handlingsplan behandles i arbeidsutvalget i februar og sendes på høring
- Frist for uttalelsene fra kommunene settes tidsnok til behandling i AU og regionrådet i mai
- Det gjennomføres eventuelt et felles teamsmøte for formannskapene både om handlingsplan og organiseringen, som arbeidsgruppa skal levere forslag om innen utgangen av januar (dette framkom som forslag under drøftingen)

Denne planen fikk tilslutning.

Regionrådsleder og regionrådgiver utarbeider notat til drøfting i formannskapene på bakgrunn av drøftingen i arbeidsutvalget, der det var fokus på god forankring av grep som skal tas av regionrådet, hvilke tiltak som kan iverksettes i fellesskap og hva kommunene må håndtere i arbeidet med å nå målene som er nedfelt i strategisk plan.

Det var varslet at forslag til vedtak ville bli utarbeidet under behandlingen av saken.

Vedtak:

Videre arbeid gjennomføres i tråd med skissert plan fra regionrådsleder, som sammen med regionrådgiver utarbeider notat til drøfting i formannskapene. »

Notat som ble sendt formannskapene 12. januar, følger vedlagt. Fire av kommunene leverte skriftlige tilbakemeldinger, som i stor grad dreide seg om tiltak i forhold til arbeid med å få flere unge til å flytte hjem og øke attraktiviteten og andre utviklingstiltak spesielt innen næringsutvikling. Det er behov for å vurdere flere av disse forslagene nærmere før tiltak som skal iverksettes kan prioriteres.

Arbeidsutvalget valgte i februar å utsette videre behandling av saken for å gi rom til videre arbeid og dialog mellom ordførerne og regionrådgiver før et konkret forslag til handlingsplan kunne legges fram til behandling. Det er gjennomført flere dialogmøter, som har resultert i vedlagte utkast.

I høringsperioden er det spesielt ønskelig med tilbakemeldinger om flere av forslagene som kommenteres under:

Politisk ledelse ønsker en bred tilnærming til arbeidet med en strategi for gjennomføring av **FNs bærekraftsmål** i Fjellregionen. Det er derfor ønskelig med forslag til regionale strategier og tiltak for alle de 17 bærekraftsmålene, som vil bli prioritert i det videre arbeidet med å utarbeide en felles strategi. Dette vil bli vurdert i nært samarbeid med de ansvarlige for felles klima- og energiplaner i kommunene, et arbeid som pågår, og andre aktuelle partnere.

I forhold til arbeidet med **forutsigbare rammer for landbruket og tilstøtende næringer**, er det ønskelig med tilbakemeldinger om hvilke interessepolitiske saker som det er viktig å prioritere for arbeidsutvalget i tiden som kommer.

Når det gjelder **forankring av det interessepolitiske arbeidet i kommunene og med andre samarbeidspartnere**, diskuteres det blant annet om det skal etableres en arena der formannskapene eller kommunestyrene kan samles sammen med andre partnere en eller flere ganger i løpet av året for informasjon og drøftinger av viktige saker. Hvilke tiltak kan det være realistisk å få gjennomført?

Denne arbeidsformen bør også vurderes i sammenheng med **forankring og prioritering av regionalt utviklingsarbeid**, der det foreslås opprettelse av nærings- og/eller kompetanseforum med administrativ bistand. Dette vil i tilfelle erstatte tidligere ordning med hele 12 referansegrupper, som ikke har fungert etter målsettingene. Det er diskutert om det bør opprettes ett eller to forum, og det er ønskelig med synspunkter både på dette og hvilke utviklingstiltak som bør prioriteres.

I utkastet er det også et punkt om å avklare rammer for samarbeidet med Innlandet fylkeskommune i tråd med partnerskapsavtalen, som alle våre medlemskommuner har godkjent. Fylkestinget har imidlertid vedtatt at fylkeskommunen ikke lengre skal være medlem av regionrådene, og dette får betydning for organiseringen av regionrådet framover. Det er også nødvendig med avklaringer om bruken av de økonomiske midlene i tråd med partnerskapsavtalen.

Arbeidsgruppa som skulle levere et forslag til kommunene om organiseringen av arbeidet innen utgangen av januar, har i skrivende stund foreløpig ikke konkludert.

Det er lansert flere forslag til tiltak for **å få flere unge til å flytte hjem og øke attraktiviteten for bosetting og etableringer**. I kommunikasjons- og markedsplan vedtatt i juni 2019 var det også flere tiltak som ikke er iverksatt. Planen kan leses her:

https://fjellregionen.no/_aurora/media/db56513c-e72e-487f-8d82-3381c9db8825?e7bfd2dd-6854-4aa5-a6ad-b6d5eccd7785

Hvilke tiltak bør prioriteres på dette utviklingsområdet?

I høringsrunden er det selvsagt fullt mulig å levere innspill om andre forhold enn det som her er nærmere kommentert.

For å holde planen om å behandle handlingsplanen i arbeidsutvalget på møtet mandag 10.mai og i regionrådet onsdag 26.mai, må innspill leveres senest innen tirsdag 27. april.

Det planlegges et fellesmøte for formannskapene i god tid før dette, der både handlingsplanen og organiseringen av regionrådet blir tema.

Forslag til vedtak:

Utkast til Handlingsplan for Regionrådet for Fjellregionen 2021-2022 sendes på høring til medlemmene og andre med frist til å levere innspill innen tirsdag 27. april.

SAKSUTREDNING AU-MØTE 03.03. 2021

Sak 19/2021: Initiativ for kulturminne-satsing - orientering

Saksbehandler: Rune Jørgensen

Det er tatt et initiativ for en mulig etablering av et kompetansesenter for kulturmiljø og bygningsvern i Folldal og et kompetanseprogram for å stimulere til utvikling innen håndverksfag og kulturminner i Fjellregionen.

Stiftelsen Folldal Gruver, Folldal kommune, Fjellugla Kompetanse AS og Høgskulen for Grøn Utvikling på Jæren er sentrale samarbeidsaktører, og det er opprettet kontakt med flere andre lokale aktører om planene.

– Kunnskapssenteret vil tilrettelegges slik at vi kan tilby rådgiving til byggeskikk, vedlikehold, tilskuddsordninger og annen kunnskap innen det tradisjonelle håndverksfag, uttalte næringsutvikler Jørn Aarsland i Folldal kommune under en presentasjon for media nylig.

Det er søkt om midler til et forprosjekt gjennom Riksantikvaren, som skal være positiv til initiativet og planene.

Styremedlem Espen Welin-Larsen og studierektor Per Halvorsen i Fjellugla Kompetanse AS vil orientere om mulighetene og planene, status for arbeidet og framdriften.

Forslag til vedtak:

Informasjonen tas til orientering.

SAKSUTREDNING AU-MØTE 03.03. 2021

Sak 20/2021: NOU 2020:12 Det handler om Norge – høringsuttalelse

Saksbehandler: Rune Jørgensen

Regjeringen har sendt NOU 2020:15 Det handler om Norge på høring. Utredningen og høringsdokumentene kan i sin helhet leses her:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-det-handler-om-norge-utredning-om-konsekvenser-av-demografiutfordringer-i-distriktene/id2815127/>

Normann-utvalget gir etter regionrådgivers vurdering en god situasjonsbeskrivelse av utfordringene i distriktene, som er gjenkjennbare også i Fjellregionen. Utvalget støtter opp om å utvikle tiltak innen den «brede distriktpolitikken», som kan gi likeverdig grunnlag for å utvikle attraktive og gode lokalsamfunn. Dette er meget positivt.

Utvikling av nye arbeidsplasser er viktig, det vises her til utredningen om næringsretta virkemidler i NOU 2020:12 Brantzæg-utvalget, og innspill regjeringen har invitert til i arbeidet med en egen strategi for næringsutvikling i fjell og innlandet. I denne sammenhengen er en landbrukspolitikk som tar utgangspunkt i de spesielle vilkårene i fjellområdene, med muligheter til økt matproduksjon gjennom mer utmarksbeite, et sentralt tiltak.

Ungdommens Distriktpanel kommer også med viktige innspill til utformingen av en forsterket distriktpolitikk.

Utvalget peker på at det er ikke arbeid alene som kan få folk til å bli eller flytte til distriktene. Både næringsliv og kommuner sliter med å rekruttere kvalifisert arbeidskraft. Det gode liv med svært mange andre kvaliteter enn det byene har å by på, vil være viktig for bosettingen. Distriktpolitikken må bidra til å skape bærekraftige samfunn som gir folk og virksomheter lyst til å komme og å bli værende.

Det registreres at SSB og Telemarksforskning har ulike vurderinger av hvordan befolkningsutviklingen i distriktene i sentralitetsklassene 5 og 6 vil bli i årene som kommer. Men uansett kan negative framskrivinger påvirkes gjennom politiske grep. Skal en lykkes i å snu flyttestrømmen, slik Norman-utvalget foreslår, kreves det svært sterke og mange virkemidler.

Det er store muligheter for å utvikle gode arbeidsplasser i lokalt næringsliv og svært gode lokalsamfunn å bo og leve i ved aktiv politikk. For å lykkes med dette må en ha et realistisk bilde av de utfordringer som våre distrikter står overfor. Det krever at en samtidig som en leter fram og markedsfører de muligheter som ligger her, erkjenner at vi må omstille oss til en annen demografi og finne helt nye løsninger for å kunne yte gode tidsriktige tjenester til framtidens innbyggere. Vi må arbeide på begge disse fronter samtidig for å leve opp til visjonen til Regionrådet for Fjellregionen: «Rom for å skape – tid til å leve».

Innlandet er første fylke som har flere eldre enn unge. Det er tunge nasjonale trender. Finansiering og tilstrekkelig kompetanse / arbeidskraft er felles utfordringer. At dette må løses ved nasjonale tiltak, er det ikke vanskelig å være enig i. Vår situasjon gir muligheter for å utvikle nye løsninger i offentlig sektor og næringslivet i form av produkter og tjenester til en etter hvert kjøpesterk gruppe. Finansieringen av ressurskrevende tjenester sammen med oppgaveglidning fra sykehus til kommune, må løses om tilliten til tjenestene skal opprettholdes på sikt.

I Fjellregionen og andre deler av fylket er markedsverdien av en bolig mindre enn byggekostnadene. Lav verdi gjør at boliger ikke selges eller leies ut, men blir fritidsboliger. For å få flere mennesker til å flytte til distriktene må en utvikle et mer differensiert boligtilbud, dette vil også bidra til at eldre kan få mer tilpassede boliger.

Når en skattefritt kan øke verdien på en normal leilighet i byen tilsvarende en netto årslønn pr år, vil det innebære stor risiko å flytte ut. Det må derfor utvikles ny politikk og virkemidler for å jevne ut denne ubalansen. Virkemidler i Husbanken for å avlaste risiko, kan være en av disse.

Disse forholdene sammen med andre faktorer som erfaringene under koronapandemien, gjør at Innlandet er velegnet som et forsøksfylke for å prøve ut flere av forslagene fra Normann-utvalget – inkludert desentralisering av både statlige og fylkeskommunale oppgaver.

Dette bør kombineres med en rekke andre virkemidler som:

- Ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift må fortsette, og det bør vurderes om den kan utvides.
- Det bør med inspirasjon fra havbruksfondet og skattesystemet for kraftkommuner vurderes flere virkemidler for at en større del av verdiskapningen fra naturen skal bli igjen i distriktene.
- Inntektsfordelingen bør endres i tråd med måten nordmenn bor og bruker fritiden sin på, slik at økonomien til distriktskommuner med mange fritidsinnbyggere og stor gjennomgangstrafikk og beredskapsansvar styrkes. Kommunene og fylkeskommunene må få økonomi som gjør det mulig å gi likeverdige tilbud og tjenester.
- Det bør slås fast at staten må ta ansvar for at bredbånds- og fiberløsninger, som også omfatter mobiltelefoni, bygges ut over hele landet.
- Det bør umiddelbart etableres en ordening som sikrer driften av lokale studiesteder som Tynset Studie- og høyskolesenter.
- De regionale utviklingsmidlene bør økes etter mange år med kutt. Forsøk med overføring av deler av ansvaret for bruken av midlene til kommuner/interkommunalt samarbeid, kan med fordel prøves ut i Innlandet, gjerne som en del av oppgavene i et nytt forsøksfylke.
- Midler til vei- og jernbaneutbygginger i distriktene må økes for å skape mer funksjonelle bo- og arbeidsregioner, og det bør vurderes om staten skal ta ansvar for flere fylkesveier som er viktige beredskaps- og avlastingsveier for riksveier som RV3.

Det er interessant å merke seg at utvalgets forslag om førerkort til 16-åring ikke støttes av Ungdomsrådet for Fjellregionen og andre ungdommer, som mener at det i stedet bør satses på ordninger som «Hent meg» og «Trygt hjem» i områder hvor kollektivtilbudet er dårlig. Med en erkjennelse av at bilen er det viktige framkomstmiddelet i mange distrikter, bør det vurderes skatteordninger eller andre tiltak som hensyntar dette for innbyggerne i disse distriktene.

Forslag til vedtak:

Arbeidsutvalget i Regionrådet for Fjellregionen mener at Normann-utvalget har gitt en god beskrivelse av utfordringene i distriktskommunene, og har lansert en rekke gode forslag til ny og forsterket distriktpolitikk.

Følgende tiltak framheves:

- **Ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift må fortsette, og det bør vurderes om den kan utvides.**
- **Det må slås fast at staten må ta ansvar for at bredbånds- og fiberløsninger, som også omfatter mobiltelefoni, bygges ut over hele landet.**
- **Det må tas en gjennomgang av skattesystem og virkemidler i Husbanken for å utvikle et mer velfungerende boligmarked) i distriktene og en bedre balanse mellom sentrum – periferi.**
- **Innlandet bør bli forsøksfylke for utprøving av nye distriktpolitiske virkemidler i tråd med utvalgets anbefalinger, inkludert desentralisering av statlige og fylkeskommunale oppgaver. Det bør også søkes «frikommuneforsøk» med fristilling fra statlige retningslinjer for å drive etter rammestyring.**
- **Det bør umiddelbart etableres en ordening som sikrer driften av lokale studiesteder som Tynset Studie- og høyskolesenter.**

- ***Inntektsfordelingen bør endres i tråd med måten nordmenn bor og bruker fritiden sin på, slik at økonomien til distriktskommuner med mange fritidsinnbyggere og stor gjennomgangstrafikk og beredskapsansvar styrkes. Kommunene og fylkeskommunene må få økonomi som gjør det mulig å gi likeverdige tilbud og tjenester.***

Det vises for øvrig til vurderingene i saksutredningen.

SAKSUTREDNING AU-MØTE 03.03. 2021

Sak 21/2021: Kollektivtilbudet på tvers i Innlandet fylkeskommune

Saksbehandler: Rune Jørgensen

Arbeidsutvalget i Regionrådet for Fjellregionen har ved flere anledninger satt søkelys på det manglende kollektivtilbudet på tvers i Innlandet.

Nå aktualiseres dette i forbindelse med ungdommenes søknader til videregående skoler, med frist denne uken. Storsteigen vgs i Alvdal melder at det kan være snakk om et tosifret antall søkere fra Nord-Gudbrandsdal til naturbruk innrettet mot fjellandbruket. Dette er ungdommer som har vist interesse gjennom besøk eller hospitering ved skolen.

I inneværende skoleår er det tre elever fra dette området som bor på internatet ved skolen. Disse elevene kan i dag reise hjem med buss, bestillingsdrosje og tog fredag, men må kjøres med privatbil til Follidal eller Alvdal søndag ettermiddag.

Rektor Eivind Aaen ved Storsteigen vgs tok i desember kontakt med Innlandet fylkeskommune med en anmodning om at «Innlandstrafikk ser på mulighetene og tilrettelegger for et godt kollektivtilbud for elever mellom Nord-Gudbrandsdal og Alvdal fredag etter endt skoledag, og søndag ettermiddag for reise tilbake til Storsteigen vgs/Alvdal».

Regionrådgiver får opplyst at det nå forberedes en sak for behandling i fylkeskommunen i mars. Dette er forsåvidt positivt, men dette burde selvsagt vært gjort før søknadsfristen 1. mars med et mål om en langsiktig og forutsigbar løsning for de kommende år.

En løsning kan være at det settes opp en transport fra Hjerkin stasjon ved togankomst sørfra ca 18.35 søndag kveld. Dersom denne kan gå til Alvdal og Tynset, vil det også gi et bedre tilbud for ungdom i Follidal som er elever ved Storsteigen eller NØVGS og bor på internat/hybel midt i uka. Et slikt tilbud kan også være aktuelt for elever ved Røros vgs.

I Innlandsstrategien, vedtatt av Fylkestinget, heter det blant annet:

«Befolkningen i Innlandet har mindre tilgang til, og bruker vesentlig mindre kollektivtransport enn landsgjennomsnittet. Det er behov for større satsing på kollektive tilbud som binder Innlandet sammen. Det er naturlig at Innlandet får en tydelig og sterk knutepunktstruktur for kollektivtransport.»

Elevene ved de videregående skolene har ikke krav på gratis skoleskyss. Men en god løsning som ivaretar behovet for en trygg transport av ungdommer til viktige utdanningstilbud på tvers i Innlandet, vil være et viktig bidrag til å vise at fylkeskommunen mener alvor med sin målsetting. Og det bør følges opp med et mer omfattende arbeid for å skape «kollektive tilbud som binder Innlandet sammen», der det gjennomføres god dialog med kommunene/regionrådene for å finne fram til best mulige løsninger.

Forslag til vedtak:

Arbeidsutvalget i Regionrådet for Fjellregionen ber Innlandet fylkeskommune finne løsninger som gir et trygt og godt kollektivt transporttilbud for elever mellom Nord-Gudbrandsdal og Fjellregionen fra kommende skoleår. Samtidig bes det om at det iverksettes et mer omfattende arbeid med god dialog med kommunene/regionrådene for å skape flere kollektivtilbud som binder Innlandet sammen.

SAKSUTREDNING AU-MØTE 03.03. 2021

Sak 22/2021: Videreutvikling av Sykehuset Innlandet HF - høringsuttalelse

Saksbehandler: Rune Jørgensen

Helse Sør-Øst RHF har invitert til høring av prosjektrapporten «Konkretisering av bygg, lokalisering og bærekraft ved Sykehuset Innlandet HF» og den tilhørende samfunnsanalysen. Formålet med høringsprosessen er å få tilbakemeldinger på saksgrunnlaget. Høringsfrist er 22.mars 2021.

Arbeidsutvalget i Regionrådet for Fjellregionen gjorde allerede i 2017 et vedtak der det blant annet heter at «den framtidige sykehusstrukturen i Sykehuset Innlandet HF må innebære at divisjonen på Tynset består som et lokalsykehus med akuttfunksjon både innen kirurgi og indremedisin med lokal ledelse». Samtidig støttet man forslaget om en hovedsykehusmodell, men poengterte at «det er nødvendig med ytterligere avklaringer før det kan tas stilling til hvilken modell dette skal være.»

Det er tidligere uttalt at «målet er å sentralisere det man må, og desentralisere det man kan». Det er gjennom mange år jobbet frem en politisk enighet blant annet gjennom en politisk referansegruppe, som har representanter fra alle regioner, KS, SI, fylkeskommunen og brukerorganisasjoner i Innlandet. I denne gruppa har flertallet hatt et ønske og en forståelse av at hovedsykehuset skal ligge ved Mjøsbrua med lett tilgjengelighet både fra øst- og vestsiden av Mjøsbrua.

Det har underveis i prosessen blitt slått fast at to av de eksisterende sykehusene i Mjøsområdet skal opprettholdes, i tillegg til hovedsykehuset. Dette skal være et elektivt sykehus og et akuttisykehus. I tillegg videreføres akuttisykehuset på Tynset og det skal satses mer på lokalmedisinske senter (LMS) og prehospitaltjenester.

Helse sør-Øst har nå utredet et forslag knyttet til hvor disse sykehusene bør plasseres. Utredningen foreslår at det elektive sykehuset skal legges til Gjøvik, akuttisykehuset på Lillehammer og hovedsykehuset i Brumunddal. I tillegg planlegges det et LMS på Elverum sammen med en ny base for luftambulansen.

Forslaget har skapt store reaksjoner fra flere hold. Helseministeren og foretaket informerte nylig i et møte med kommunene om at de har en ambisjon om å lande den endelige strukturen før sommeren, og ønsker svar på fire spørsmål som her vurderes fortløpende:

1. Hva er utfordringene med dagens sykehusstruktur sett fra kommunens perspektiv?
Vurdering: Dagens funksjonsfordeling innebærer at man har det komplette akuttfunksjonstilbudet spredt på flere sykehus i Innlandet. Hvis man har komplekse eller sammensatte diagnoser, innebærer dette at man må påregne å bli transportert mellom de ulike sykehusene for en fullverdig behandling. Dette er kanskje den største utfordringen både for pasientene og ansatte, og er lite økonomisk bærekraftig.
2. Hva er kommunens primære og sekundære forslag til en helhetlig sykehusstruktur i Innlandet?
Vurdering: Med den situasjonen som nå er skapt, ser vi to mulige alternativer. Lokalisering av et nytt hovedsykehus ved Mjøsbrua, ett av sykehusene på vestsiden av Mjøsa flyttes til Elverum, akuttisykehuset på Tynset består og oppgraderes og det satses mer på lokalmedisinske sentre (LMS) og prehospitaltjenester. Det andre er at sykehusene på Gjøvik og Lillehammer opprettholdes, hovedsykehuset lokaliseres til Hamarregionen på aksene Hamar/Elverum, akuttisykehuset på Tynset består og oppgraderes og det satses mer på lokalmedisinske sentre (LMS) og prehospitaltjenester.
Vurderingen av hva som er det primære valget kan oppleves forskjellig i kommunene i Fjellregionen.
3. Hvordan vurderer kommunen det anbefalte helhetlige løsningsalternativet innenfor det vedtatte målbildet, slik det er beskrevet i prosjektrapporten?

Vurdering: En samling av spesialiserte funksjoner innen somatikk, psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling for hele SIHF i et nytt hovedsykehus støttes. Hovedsykehuset bør ligge enten ved Mjøsbrua (Moelv) eller på aksene Hamar/Elverum, jfr vårt svar på spørsmål 2. Det må legges til rette for videreutvikling og modernisering av akutt sykehuset på Tynset for å kunne øke operasjonskapasiteten, og opptaksområdet bør utvides. Etablering/videreutvikling av LMS på Hadeland, Fagernes og Otta støttes, og det samme gjelder videreutvikling av DPS på alle de nevnte steder.

4. Hvilke justeringer av virksomhet, funksjoner og/eller lokalisering kan eventuelt bidra til å gjøre den anbefalte løsningen bedre?

Vurdering: Ved å justere den geografiske fordelingen av funksjoner som omtalt i svarene på spørsmål to og tre, vil man kunne sikre en bedre fordeling av funksjoner og bidra til å skape nærhet og trygghet for pasientene i Innlandet.

Det er viktig å se Tynset inn i det helhetlige bildet i SI, slik at Tynset kan tilby komplementerende tjenester til beste for hele Innlandet og andre deler av landet, samtidig som de ivaretar lokalbefolkningens trygghet og behov som akutt sykehus. Derfor må utbedringer startes og slutføres i god tid før hovedsykehuset står klart.

Forslag til vedtak:

Arbeidsutvalget i Regionrådet for Fjellregionen mener at med den situasjonen som nå er skapt, ser vi to mulige alternativer for sykehusstrukturen i Innlandet.

Det ene er lokalisering av et nytt hovedsykehus ved Mjøsbrua, ett av sykehusene på vestsiden av Mjøsa flyttes til Elverum, akutt sykehuset på Tynset består og oppgraderes og det satses mer på lokalmedisinske sentre (LMS) og prehospitale tjenester.

Det andre er at sykehusene på Gjøvik og Lillehammer opprettholdes, hovedsykehuset lokaliseres til Hamarregionen på aksene Hamar/Elverum, akutt sykehuset på Tynset består og oppgraderes og det satses mer på lokalmedisinske sentre (LMS) og prehospitale tjenester. Vurderingen av hva som er det primære valget kan oppleves forskjellig i kommunene i Fjellregionen.

Det må uansett valg for hovedsykehus raskt legges til rette for videreutvikling og modernisering av akutt sykehuset på Tynset for å kunne øke operasjonskapasiteten, og opptaksområdet bør utvides.

Det vises for øvrig til vurderingene i saksutredningen.

SAKSUTREDNING AU-MØTE 03.03. 2021

Sak 23/2021: Orienteringer

Det er tidligere bestemt at det skal rapporteres fra de ansvarlige ordførerne og administrasjonen om arbeidet i forhold til de ulike saksfeltene/referansegruppene på hvert AU-møte.

Etter vedtaket om Strategisk plan for Regionrådet for Fjellregionen i juni og det pågående arbeidet med avklaring av arbeidsoppgaver og organisering, legger regionrådgiver foreløpig opp til at det kan rapporteres om arbeid i forhold til de nye hovedmålene og andre oppgaver, inkludert nytt fra fylkeskommunen.

FN's bærekraftsmål

Bredbåndsdekning/mobildekning

Felles søknad er levert, og det må nå tas initiativ for å avklare hvordan kommunene skal arbeide videre med realisering.

Landbruket

Interessepolitikk:

- **Infrastruktur og kollektivtilbud**
Rapport fra møte i Veiforum RV3
- **Helsetjenester**
Status arbeidet med kjeveortoped
- **Utdanningstilbud**
Arbeidet med voksnes læring med ny tidsplan i Innlandet fylkeskommune
- **Forutsigbare og gode rammebetingelser for næringslivet**
- **Andre aktuelle politiske spørsmål**

Ungdomsmedvirkning og ungt entreprenørskap

Rapport fra SUM med koronavri

Hjemflytting og attraktivitet

Forankring av utviklingsarbeid

Bidrag til økt inkludering, innovasjon, næringsutvikling og verdiskapning

Andre aktuelle saker

Nytt fra Innlandet fylkeskommune

SAKSUTREDNING AU-MØTE 03.03. 2021

Sak 24/2021: Eventuelt